

Секція: Психологічні науки

Шенгер Мирослава Іванівна

студентка кафедри міжнародної економіки

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

Франко Наталія Олександрівна

викладач кафедри філософії факультету соціології і права

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

м. Київ, Україна

ФОРМУВАННЯ ЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ ЯК ОСОБЛИВОГО ВИДУ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Сучасне суспільство потребує професіоналів, здатних здійснювати раціональний аналіз ситуацій, які виникають під час діяльності, будувати моделі можливих варіантів розвитку складних обставин, знаходити шляхи подолання кризи та пом'якшення її негативних наслідків. Тому сьогодні перед наукою та суспільством стоїть завдання – створити таке академічне середовище в освітніх закладах, яке б забезпечило якісну підготовку та сформувало діяльних, активних, добре ерудованих спеціалістів у тій чи іншій області, компетентних фахівців, які усвідомлюють на ціннісному рівні своє професійне покликання. Допомогти вирішити це питання повинні не тільки останні досягнення науки й техніки, але й досконалі методи й засоби наукового дослідження, а також сформований високий рівень логічної культури як особливого виду компетентності. Ця проблема на сучасному етапі набуває особливої актуальності. Метою дослідження є розкриття методичних аспектів формування логічної культури особистості

як особливого виду компетентності, виявлення ефективних шляхів та методик підвищення ефективності людського мислення.

Дослідження розвитку логічного мислення в умовах освітнього середовища проводилися й проводяться протягом багатьох років. Різноманітні аспекти проблеми розглядалися в працях як вітчизняних, так і закордонних учених. Аналіз робіт показав зацікавленість із боку видатних вітчизняних та закордонних педагогів і психологів проблемою формування логічної культури особистості. Фундаментальні дослідження здійснили в другій половині ХХ століття та на початку ХХІ учені: Я.С. Гнатюк, Н.А. Підгорецька, Н.Н. Поспелов, К.А. Славська, М.Н. Шардаков, В.С. Шубинський, К.П. Яновський. Дж. Барвайс, Д. Габбай, С. Кріпке, Д. Макінсон, В. Васюков. Огляд наукових публікацій показав, що проблема розвитку логічної культури має теоретичне обґрунтування, але вона не реалізується на практиці.

Роль логіки, як моральності думки й мови, у сучасному світі надзвичайно важлива й багатопланова. Її важливість пояснюється тим, що чим вищий рівень розвитку суспільства, тим більші вимоги висуваються до самої людини, рівня її розвитку, її загальної та спеціальної культури, тим вищою повинна бути і її логічна культура. Усе більш нагальною необхідністю для особистості стає вміння масштабно мислити й міркувати, здатність глибоко розбиратися в процесах, що відбуваються в суспільному житті. Відповідно до цього посилюються роль і значення логіки як науки про мислення [1, с. 34].

Головне значення цього вчення полягає для нас у тому, що воно підвищує ефективність людського мислення, підсилює наші розумові здібності й робить міркування більш раціональним, подібно до того, як знання фізіології допомагає нам правильно, раціонально харчуватися [1, с. 33]. Знання логіки урізноманітнює світоглядні цінності, знайомить із логічними законами та правилами, допомагає орієнтуватися в сучасному

непередбачуваному світі, сприяє становленню самосвідомості та інтелектуальному розвитку.

Спостереження дають підстави стверджувати, що на сучасному етапі чимало політиків, діячів культури, науки й техніки не можуть говорити по суті й міркувати послідовно. Вони не володіють навичками аналізу, їх докази сумбурні, громіздкі, непослідовні. Багатослів'я, емоційна залежність, нераціональність є найбільш характерними рисами цих людей. Їх висновки часто не суголосні з вихідними положеннями, визначення понять – неповні, нечіткі.

Дослідження О.Є. Мальскої дали такі результати: до 70% студентів першого курсу не використовують прийом систематизації матеріалу для його кращого розуміння. Давно помічено, що молоді спеціалісти часто не вміють у складних ситуаціях прийняти правильне, часом нестандартне рішення, не здатні творчо застосувати професійні знання. Уміння правильно розв'язати практичні проблеми, які виникають щоденно, багато в чому залежать від того, у якій мірі сформована в цих спеціалістів логічна культура.

Аналіз психолого – педагогічних досліджень науковців дає можливість стверджувати, що проблема формування логічної культури є гострою необхідністю, яку не можна вирішити миттєво, але можливо досягти тільки в результаті комплексного підходу «освіта – виховання», що складає основу загальної культури особистості. Тому перед викладачами сьогодні стоять важливі завдання: постійно вести цілеспрямовану роботу з формування логічної культури мислення дітей та студентів як складової частини комплексного процесу професійної й світоглядної підготовки спеціалістів, формуючи в майбутньому фахівцеві логічну культуру, виробити в нього систему умінь та навичок, які в сукупності являтимуть собою сформованість цілісної особистості

професіонала, що передбачає його успішну діяльність у правовій, технологічній, соціальній і духовній сферах.

До числа важливих для успішного формування логічних здібностей Є.В.Яковлева відносить логічні задачі, головними видами яких є: 1) встановлення логічних відносин між поняттями і виконання логічних операцій із поняттями; 2) уміння правильно формулювати судження; 3) аналіз правильності умовиводів із складних суджень; 4) аналіз правильності простого категоричного силогізму; 5) аналогія; 6) висунення й перевірка гіпотез; 7) виявлення логічних помилок у логічних доказах [3]. Під час формування логічної культури особистості ефективними є такі прийоми, як «Плакат думок», «Барометр», Fishbone, «Лицарі Круглого столу», «ЗаХід», «Кубування», «Джигсоу-1», «Доповідач – респондент», метод мозкового штурму, суть якого полягає «у поділі між різними учасниками генеративної частини розумового акту і її контрольної-виконавчої частини: одні генерують ідеї із заборонаю будь-якої критики, а інші згодом оцінюють їх реальну вагомість. Це так званий метод синектики – об’єднання різноманітного в єдине» [2].

Для того, щоб вивести Україну зі стану стагнації, необхідно забезпечити приплив у економіку, освіту, політику ерудованих фахівців, які володіють не тільки останніми досягненнями в галузі науки й техніки, а й вміють користуватися законами мислення, приймати правильні рішення. Реалізація цього завдання вимагає підвищення рівня логічної культури випускників шкіл та вищих навчальних закладів. Із цією метою в шкільну програму неодмінно мають бути включені факультативні курси та введений предмет «Логіка». У студентські роки, коли відбувається перехід мислення з рівня формальної логіки на рівень гіпотетично – дедуктивного мислення й діалектичної логіки, необхідність вирішення проблеми формування логічної культури стоїть особливо гостро. Саме через це вкрай важливо забезпечити неперервність у викладанні

дисципліни. На початку професійної діяльності особистість повинна вміти оперувати логіко – пізнавальними процедурами й методами теоретичного мислення.

Отже, логічна культура мислення – це необхідна складова становлення особистості. У результаті проведеного дослідження сучасних тенденцій та перспектив формування логічної культури мислення було виявлено, що розвиток усіх сторін суспільного життя підсилює значення абстрактного мислення і, відповідно, зростання значення логіки, яка досліджує його структуру, форми й закони. Головною проблемою залишається забезпечення неперервності й наступності у формуванні логічної культури особистості.

Практичність даної роботи полягає в інформативному освітленні проблеми формування логічної культури особистості як особливого виду компетентності. Сьогодні суспільству потрібні люди, які вміють користуватися не тільки законами природи, але й законами міркування. Загальна логічна освіченість може визначити якісні зміни в освітній галузі, виробництві, економіці, політиці, правові. Тому формування логічної культури особистості як особливого виду компетентності в сучасних умовах є однією з пріоритетних. Ураховуючи глобальні економічну та політичну кризи, у стані яких перебуває Україна, досліджувана тема потребуватиме більшої деталізації та доповнення.

Література

1. Иванов Е. А. Логика: учебное пособие для вузов / Е. А. Иванов. М: Волтерс Клувер, 2007. 416 с.
2. Фінікова Т.В. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Київ, 2016. 234 с.
3. Яковлева Е. В. Формування логічної культури студентів. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-logicheskoy-kultury-studento>